

eximat. Olim quidem consularis dignitas veneranda erat, venerandosque qui ipsam subirent, & magnificentia praestantes efficiebat. ac idcirco quibus consulatum gerere obtingeret, pro honore quem ex dignitate perciperent, remunerari rempublicam volentes, liberaliter promiscue plebi munera elargiebantur. Ac initio quidem, quantum munificentiam faceret, cuiusque arbitrio permittebatur: postmodum autem ad certum modum decreto legali circumscribi illam placuit. Atque hoc quidem donec consularis dignitatis in republica maiestas floruit, obseruatorum esse apparet. Nunc vero, quum qui omnia mutat, temporis cursus, hanc etiam consularem magnificentiam et pristina gloria & amplitudine in abiectam speciem transformarit: ac vero qui ad illam procedunt, interdum sibi non sufficere, nedum aliis erogare quicquam possint: illam de consulatu legem, quam propterea altum silentium occupavit, cum aliis inutilibus, ut dixi, frustra legalibus constitutionibus immisit, decreto maiestatis nostrae illinc eximus.

CONSTIT. XCV. ;
DE AVULSA TERRÆ CRUSTA. *

Idem Imperator eidem Styliano.

Antiquioribus, quæque ante natæ sunt legibus cœtus causam rerum usus præbuit. Legislatores enim quæ in communem vitam incident, singulatim accurate executientes, pro illorum natura leges condunt. Quoniam ergo ex ⁵ communis vite negotiis (quemadmodum diximus) legibus nascendi occasio existit, & vero propter novam quamquam rem, quæ ad veterem aliquam legem referri non potest, lege ⁶ opus esse videmus, quo videlicet si alias quoque istiusmodi aliquid contingat, id legitime dijudicari possit: legem pro conditione rei in rerum naturam producimus. At quæ illa lex? Quando diversi dominii agri sibi invicem adjacent, & alter superiori loco ⁷, alter autem depresso ⁸ & campestri situs est, si ⁹ superioris & impendens agri pars aliqua cum arboribus aut sine his prærupta, subjacentem ¹⁰ agrum, qui ruinam exceptit, obtegat, ne simpliciter, neque inferioris agri dominus avulsam materiam tanquam suam vindicet: neque superioris dominus, qui avulsionem passus est, de finium qui ruinam incidentem exceperunt, dominio, illi item moveat: sed inferioris agri dominus superioris ¹¹ agri domino, si divulsam materiam (five arboribus constituta sit, five ¹² illis vacet) recipere & asportare velit, id permettat: ille autem optionem habeat utrum receptan, suisque finibus restitutam materiam, quemadmodum solet obtinere: an vero (si illam asportare nolit) proorsus tum a materia, tum a finibus qui illam exceperunt, abstineat, neque agri qui divulsa suscepit, domino negotium facessere velit. Quemadmodum enim quoniam dominus sibi invicem adjacent, & alterius structura supereminet, alterius humilis & pressa est, si eminentiorem domum in humilem collabi contingat, dominus ejus aut ¹³ delaplasmam materiam recipere, aut, si id nolit, illa prorsus cadere: neque domus quæ casum exceptit, dominum inquietare debet, ita hie quoque eo ad consequentiam & exemplum traxi, idem custodiri & observari convexit.

CONSTIT. XCVI.
DE SEPULCHRO VIOLENTO.

Idem Imperator eidem Styliano.

Quae delicta sola animi nequitia committuntur, nullaque naturali necessitate excusari possunt, his neque¹⁵ venia tribuenda neque inferenda poenæ effugium concedendum est. Quæ vero non omnino a malitia procedunt, sed mixtam¹⁶ naturæ violentiam habent, his utique ab illicis, qui proposita sibi naturæ vi judicare volunt, venia non denegabitur. Ex hac ego ratione civile, facrumque decretum, dum de sepulchrorum perscrutatoribus statuum, sibi mutuo non contradicere conicio. Civilis namque lex¹⁷, malam voluntatem tantummodo innuens, negata prorsus venia, id deelistum punit¹⁸: sacra¹⁹ vero (ad paupertatem, quæ humanam vitam misere vexat, si peque preslos non audienda audere²⁰ cogit, ni fallor, respiciens) penam in deprehensorum non constituit. Nos itaque ad utrumque decretum nos accommodantes, ac, quoad fieri potest, penam atque veniam inter se conjugentes, sancimus, ut qui semel duntaxat id aut fuerint, leni misericordique sententia feriantur: qui vero ex clementia illa iterum peccandi occasionem rapiunt, nec inde prudentiores facti a malitia desistunt, nullis precibus admisis penam sustineant. Illa autem in dorso verberatione²¹ crinium que²² tonsione consistet.

CONSTIT. XCVII.
UT IN ²³ CONTESTATIONE LITIS, ET MAGI-
STRATUUM ²⁴ INITIO JURETUR ²⁵.

1 *Quasius dñeas, missilia integrat.* 2 *Tempus omnia mutat.*
 3 *Hec Novella laudatur ad Hymenop. 46. Leonis, vid. Harm. 4. §. 152,*
 4 *Itaq; ad iurisprud. @. iurispr. rōm. Scrim. iurispr. rōm. qui, & intra iurisprud. rōm.,*
 & iurisprud. @. apys. iurisprud. @. apys. loco est fīve siger superior, cui iurisprud. @. opponit
 tur, de quo lex 1. §. 22. §. 23. ff. de aqua & aqua pluvia. Reū itur ergo dicta lex 7. 8. & 9.
 in pr. §. 1. & §. 2. ff. de damno infelio. 5 *Leges unde oriuntur.* 6 *Videtur Leo*
ignorans legem 9. §. 2. ibi: se ex fundo tuo crusta lapſa sit in meum fundum ff. de damno
infelio. 7 *Iurisprud. rōm. xix. @. xix.* 8 *Si de iurisprud.* 9 *Eād. iurisprud.*
 iurisprud. @. apys. 10 *Tan iurisprud. rōm. ff. de dñis dñissimis iurisprud.* Scrim. 11 *Tā*
iurisprud. apys. 12 *Erit curas apys.* 13 *1. 7. 9. nts. 1. 9. ff. de damno infelio.*
 14 *Et ejus delicta pena in tonfum & fustarium mutata, cum olim criminaliter & pe-
 culniali de eo ageretur, 1. 8. 1. 9. ff. de sepul. viol.* 15 *Qua confuso consilio hunc*
delictis, venia aut indulgentia dari non potest. 16 *Akk. ieg. na rīna pīzū quēnū rīgū-
 vīd. 17. 1. 8. 1. 9. ff. de sepul. viol.* 18 *Criminaliter & pecuniali pena, d. l. 9.*
Phot. n. Nomocan. 27. & 13. nbi Balsamon hujus constitutions mentionem facit.
 19 *Vid. Petrum Greg. 33. lnt. 14. 15. 16.* 20 *Magna paupertas opprobrium, iubet
 quidvis facere & pati.* 21 *Depulchri violator per fustarium & tonfum punitur, ut*
*hic, Balsamon 13. Nomocan. 23. Balb. epifl. ad Amphib. 66. undecim annis privat commu-
 nione: deinde Nellym epifl. ad L. y. omn Epis opam Myltenes, c. 6. 7. 8.* 22 *Kaj re-
 kāvā eadēkāta reem, ade Nov. 95. §. ed. & 105. §. ed.* 23 *Ea eadē tēs hñm̄s re-
 votar, eadē cūsuvā. 1. ed. vid. Nov. 49. c. 3.* 24 *Kaj dō p̄phobis. hic f. j. in ze-
 xāw̄p̄obis.* 25 *Et ita conservatur titulas Codicis de jurejura. O proper caluminium,*
Nov. 49. c. 3. 26 *Ep' apys p̄phobis.* 27 *Dixit rōmata.* 28 *Math. v. 34.*
 29 *ā. versi. 34.* 30 *Civiliſ ſc.* 31 *Lex civilis de jurejuring non pugnat cum*

se jungere potuisset, infœcundum & sterilem prætulerit: eunuchus vero, quod ut in vanum Dominus benediceret, impotentia sua efficerit. Si ¹ quis porro fundum ex quo alius aliquis fructus metat, vastet, & incultum relinquit, an hunc tanquam malum, atque perniciosum odio habebimus, ejusque si fieri potest institutum reprimemus? illi vero qui fundum ex quo ratione præditum germin pullulet, desolat, & inutilem reddit, tanquam nihil indignitatis committat, id facere permitemus? Et sane quid quisquam dicat? Sed ² Paulus, inquit, ait ³, *Matrimonium contrahere quam ⁴ uiri ⁵ satis est: quapropter naturalis fervoris contemplatione conjunctio prohiberi non debet.* Sed ⁶ tu qui Paulum laudas, ad Pauli verba attende. *Matrimonium contrahere* ⁷, inquit, id est, per matrimoniale commercium cum muliere conjungi. Si igitur tua cum muliere commissio, confociatio matrimonialis, & benedictione quæ in matrimonium coœuntibus debetur, digna est, matrimonium illam nomina, & obserua uxorem: sin ne tantilla quidem benedictionis unquam capax fueris (quæ enim aut qualis consecratio in iis, qui simul contra Conditoris decreatum, simul contra naturæ legem conjunguntur, locum habeat?) quid Paulum in approbationem cœlibis ⁸ tui & peregrini ⁹ matrimonii pertrahere audes? Ad hoc vero si qui ¹⁰ ipsis naturalem & propriam marium potentiam execant, hoc consilio id faciunt (tametsi vitiōse ac quadam in Deum rebellione id faciant) ne amplius viros se exhibere queant, sed quantum ad libidinis stimulos attinet, prorsis elangescant, cubilicę ¹¹ fidi, & in quos suspicio non eadat, custodes sint (quod sane ipse vocis ¹² sonus promittit) quomodo in hoc non iustam adversum se indignationem cudent, quod non solum inimicam ¹³ naturæ volentatem capeant: verum etiam illis qui licet malitiose, quomodo tamen ipsis videretur, utilles illos reddere studio habuerunt, adversari deprehendantur? & quum novum ¹⁴ atque peregrinum sexum repräsentent, non tam men se neque initio attributę naturæ, neque qua transformati sunt, malitiose arti accommodent? Propterea sanctius, ut si quis eunuchorum ad matrimonium procedere conperatur, & ipse stupri ¹⁵ pœnæ obnoxius sit: & qui sacerdos istiusmodi conjunctionem profanato sacrificio perficere ausus fuerit, sacerdotali dignitate denudetur.

berata in libertatem perveniat, solvere promittat. Atque hoc quidem, tanquam inæqualis matrimonii artham quandam, eum qui consuetudinis societatem cum servili persona init, persolvere oportebit. Statuimus vero etiam, nos domini hac in re se inhumanus gerant: & si persona quæ servum in matrimonium delegit, servire malit, utrisque servitus domini ¹⁶ morte terminetur: eaque ubi incident, cum ¹⁷ liberis, si quod ipsis matrimonium largitum est, dimittantur liberi: sive in servitutem non consentiat, neque in promptu habeat, unde pretium plene persolvat, libertate per vim multetur: sed serviens apud eundem dominum, mercede quotannis binis solidis æstimanda, servitutem tot annis duret, quot pacto pretio in plenam summam deducte domini satis pro servo accepisse, neque iustam caufam ad detinendum amplius habere sunt ostensuri.

CONSTIT. XCIX.
UT QUI JUS JURANDUM DEFERT, PRIOR ^{et} DE
CALUMNIA JURET.

dura Imperator sicutem Styliens

QUæcunque ad recte cavendum spestant, quæcunque ad bonos mores pertinent, hac & singulis & universæ reipublicæ, quæ a me adinvenienda dummodo possim, aut ab aliis inventa in publicum usum deducenda petant & contendant, in medium pono. Ac idcirco supra alias hec etiam lex, quæ eum qui aliquem ad jurandum adigit, se ¹⁷ nullo dolo malo, neque facessendi negotio animo, sed ut rei, cuius ambiguitate ratio ipsius æstuat, veritatem cognoscat, jusjurandum exigere, prius jurare jubet: quum velut disperierit, qui reviviscat digna visa est. Quum enim id decretum recte veterioribus placuisse, recentiores ejus cautionem negligentes, delato rejeundo, a quo exigitur, hunc id subire volunt: qui vero exigit, de eo nihil solliciti sunt. Statuit igitur nostra maiestas, ut secundum veterum ¹⁸ legislatorum decretum juramentorum forma servetur: & qui ab adversario auferre jusjurandum conatur, quam fidem ex alisis querat, de moribus suis prius ipse præstet: *quod nemper non dolo, sed necessario & inevitabili de causa ad deferendum jusjurandum procedat.* Ex istimo ¹⁹ enim, quum ambo ita ad jurandum adiungentur, aut dilucidiori in juramentis exituram veritatem, aut hos aliquo modo reprimendos, neque tam prompte alacrique gressu, atque nunc progredi videntur, ad deferendum jusjurandum prodituros.

C O N S I T . ³⁰ C I I .

D E P RÆDIIS MARITIMIS A D R E M O R A S & P I S C A T O R I A S C O N S T I T U E N D A S S E O R S U M N O N S U F F I C I E N T I B U S :

E T U T I N V I T U S E T I A M A D S O C I E T A T E M A D I G A T U R .

Idem Imperator eidem Styliano.

C O N S T I T . C .
DE SERVIS QUI LIBERIS IN MATRIMONIUM
CONJUNGUNTUR. 29

dem Temperatur- und Struktur-

L Eges, quia ex benigno ²¹ iudicio prognatae sunt, bona sua ordinatione & moderamine iis etiam controversiis, quae non admodum crebro ²² in res humanas incident, auxilium ferre instituunt. At vero quum tantæ benignitatis sint, quomodo non longe magis eorum, quae in hominum vita assidue versantur, curam suscipiunt? Si enim ²³ medicus quispiam iis quæ minus angust curam adhibeat, quæ vero magis angust, negligat, id quod minus angit, non per peritiam & prudentiam curare videatur? Ea propter legum dignitati plus majestatis attribuentes, quod haec enim ex ²⁴ confuetudine dijudicatum est, de his nempe qui ex inæquali fortuna (libera videlicet & servili) amore instigante in matrimonium conjungi contendunt, in legem includimus, ac fancimus, ut si homo liber servilis persona nuptias selleatur, sub duplicit hæ conditione matrimonium ineatur, ut is aut æqualem cum servili persona, cui per amorem associatur, fortunam suscipiat, aut pretium, quo illa servitute li-

i Comparatio elegans. 2 Secunda dubitandi ratio. Praefat matrimonium contrahere, quam uni. Est igitur eunuchus permittandam matrimonium. 3 I. Corinth. 7. vers. 9. 4 Sententia notanda, mirum ut sit Tertullianum lib. de Monogamia, Didomeni commendare, quod, ne secundas nuptias experiretur, maluerit uni, quam numer. Uni cum dicit, aliquid ad fabulum Didonis. 5 Urunt enim spadones & qui amatores sunt mulierum, eti conset eos nihil prodesse, ut Terentius loquitur in Eunucho act. 4. scen. 3. 6 Responso ad secundam objectionem. 7 Matrimonium contrahere, seu γαμήσαι, quid Paul. 8 Αγέρνα γάμος. 9 Ευφάσια γάμος. 10 De his qui seipsoe cas- frant. 11 Καὶ τὴν ἀνθερά γάμου. Alludere videtur ad veterem morem, quo eunuchis regii cubiculi cura demandabatur, l. 4. C. de prefest. sacri cubic. Ambros. 5. ep. Gallicus pre- positus cubiculi, eunuchus regius Socrates 6. Εὐρύπολη δὲ ιωνίῳ προσώπῳ τὸ βασιλεῖον κατέστη. Enagris. 7. Η τοι βασιλικός ἐπαρχούμενος καὶ τοιούτος ἡ συνάδεια καλλ. Adde Claudianus regius. 8. Εὐρύπολη τοι ιωνίῳ προσώπῳ, ut hic, vel περι τὸ ιωνίῳ, quid sin benevoli, & fidem servare mariis didicerint, Epiph. 2. contra heres. Phavorin. παρὰ τὰ τὸ ιωνίῳ, quod mentis compotes esse existimarent, id est, quod veneries abstineant, quae veteres οὐντα di- xerunt. 13 Cafrantis seipsum voluntas, natura inimica, vide Canones Apostolorum 21. 22. 23. ubi plures diximus. 14 Καὶ γέρων τις οὐπέπει. 15 Eunuchus uxo- rem ducens, pone stupri obnoxios.